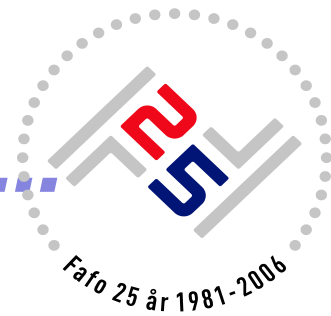


Det var en gang.... for 11 år siden ...



Ny Fafo-rapport:
Grenseløst arbeidsliv?

**Endringer i norske bedrifters arbeidskraftsstrategier
etter EU-utvidelsen**

Jon Erik Dølvik, Line Eldring, Jon Friberg Horgen, Torunn Kvinge,
Sigmund Aslesen, og Anne Mette Ødegård

Finansiert av Norges Forskningsråd

Lanseringsseminar
Fafo, Oslo 12. desember 2006



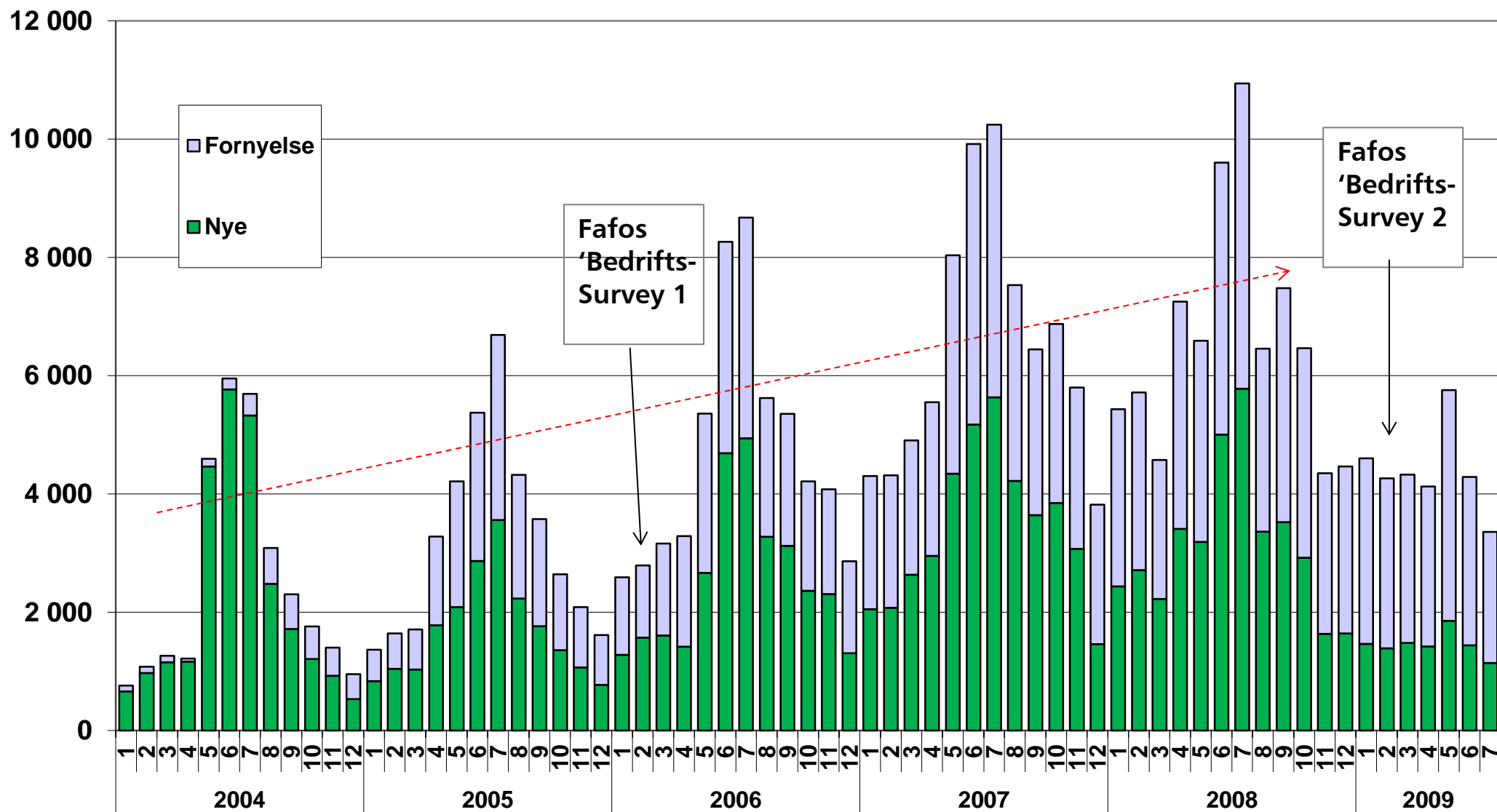
EU-utvidelsen 2004: Laboratorium for 'globalisering på ett kontinent'



Dagbladet 2 mai 2004

- Nye muligheter og utfordringer for norsk arbeidsliv

Arbeidstillatelser gitt til borgere av de nye EU-landene per måned 2004 – juli 2009 (Kilde: UDI)

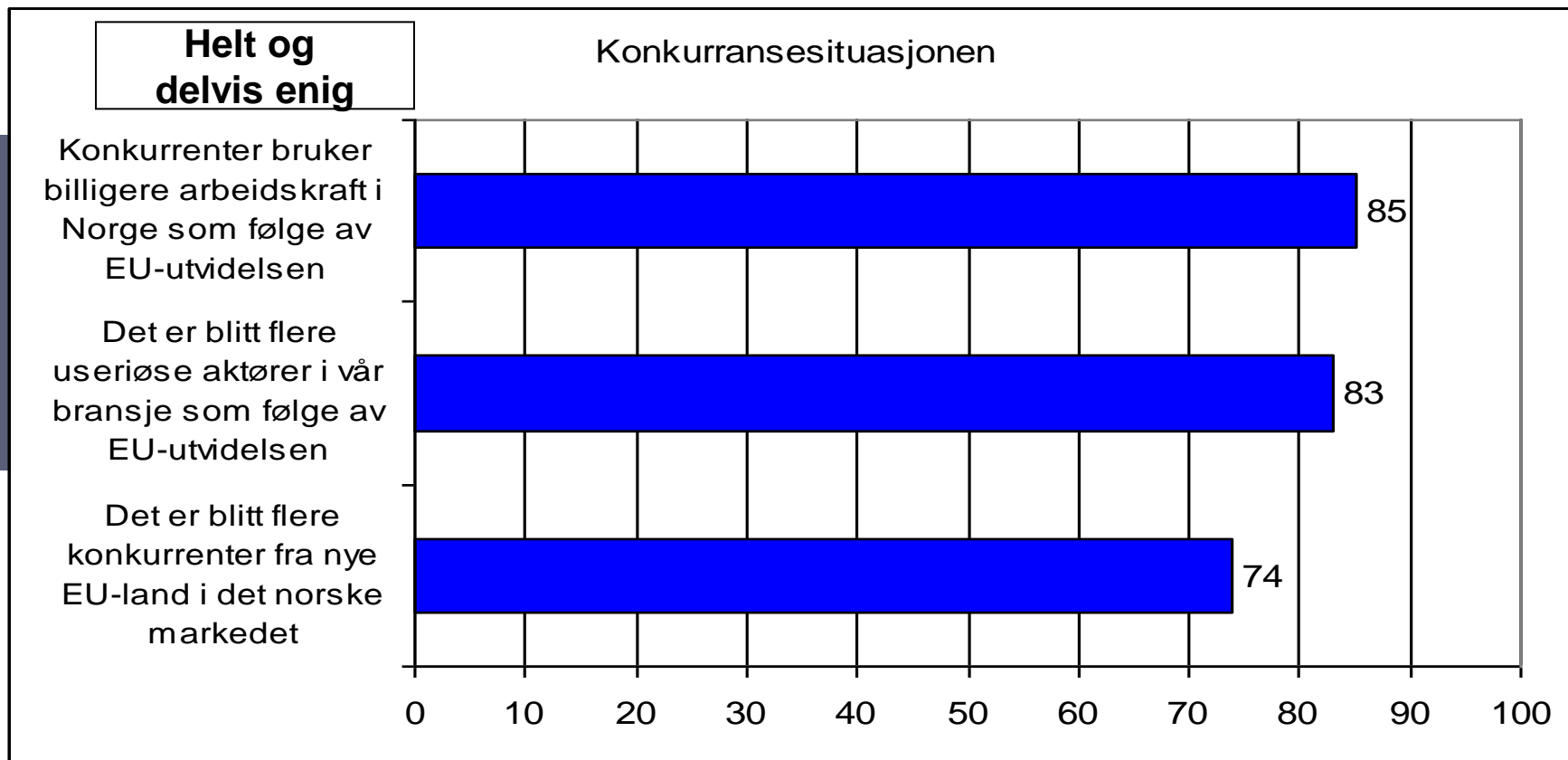


Undersøkelse av norske bedrifters bruk av østeuropeisk arbeidskraft – vinteren 2006



- 8309 bedrifter med mer enn 10 ansatte i bygg- og anlegg, industri, hotell- og restaurant og rengjøring ble kontaktet for intervju
- 5104 bedrifter sa ja til intervju (61 %)
- 770 av disse (15,1 %) bruker eller har brukt østeuropeisk arbeidskraft de siste 12 månedene. Disse bedriftene ("brukerne") fikk egne oppfølgingsspørsmål.
- Et utvalg på 1391 av bedriftene som ikke har brukt østeuropeisk arbeidskraft ("ikke-brukerne") ble stilt egne kontrollspørsmål.

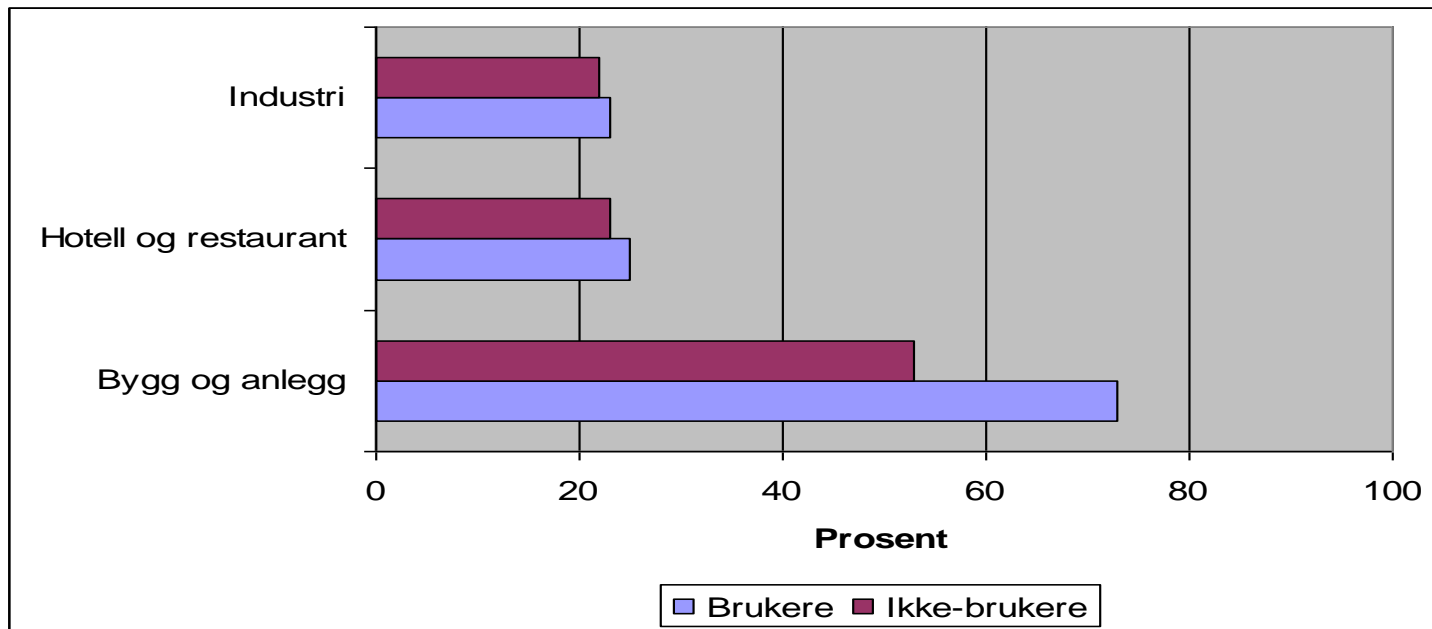
Endringer i konkurransesituasjonen i BA-næringen



→ En rekke tiltak mot lavlønnskonkurransen og useriøsitet – handlingsplaner, allmenngjøring, solidaransvar, ID-kort, godkjenningsordninger, samordnet tilsyn, bransjeprogram mv mv

Andel bedrifter som mente det var blitt flere useriøse aktører i deres bransje etter EU-utvidelsen

Kilde: Fafos bedriftsundersøkelse 2006

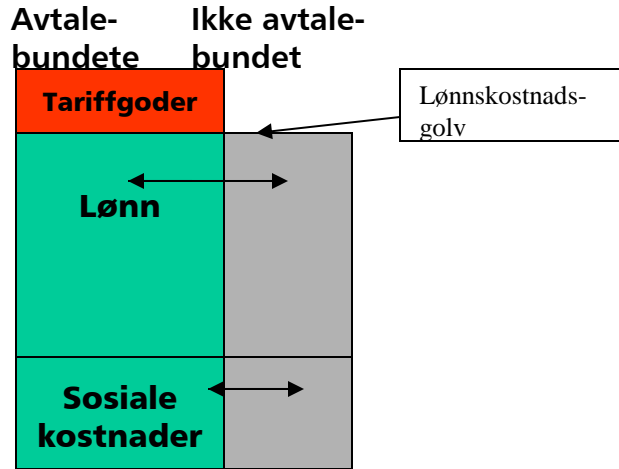


Stort opplæringsbehov blant østeuropeisk arbeidskraft



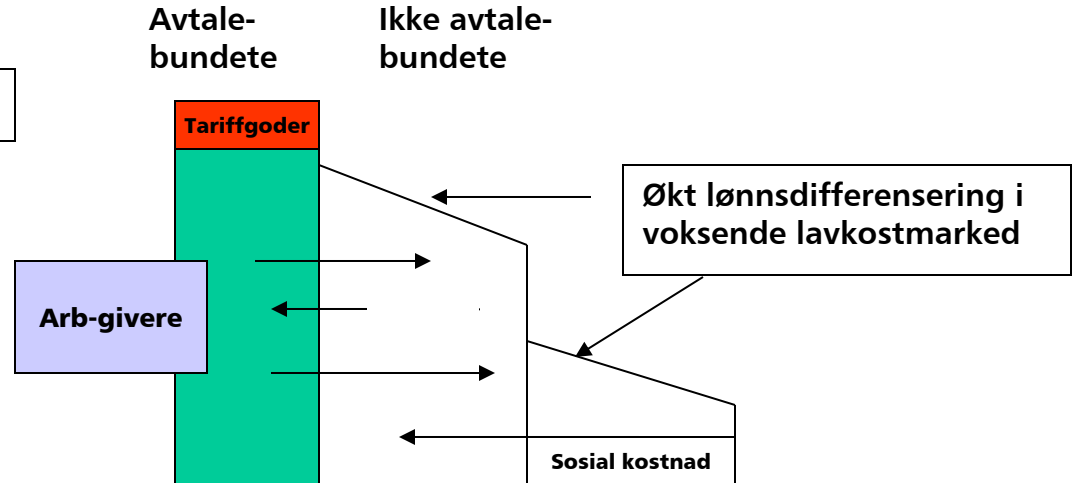
Økt lavlønnskonkurransen – mulige virkninger for lønn og avtaleregulering i utsatte bransjer

FØR



Konkurransen om arbeidskraft i nasjonalt arbeidsmarked

I MORGEN?



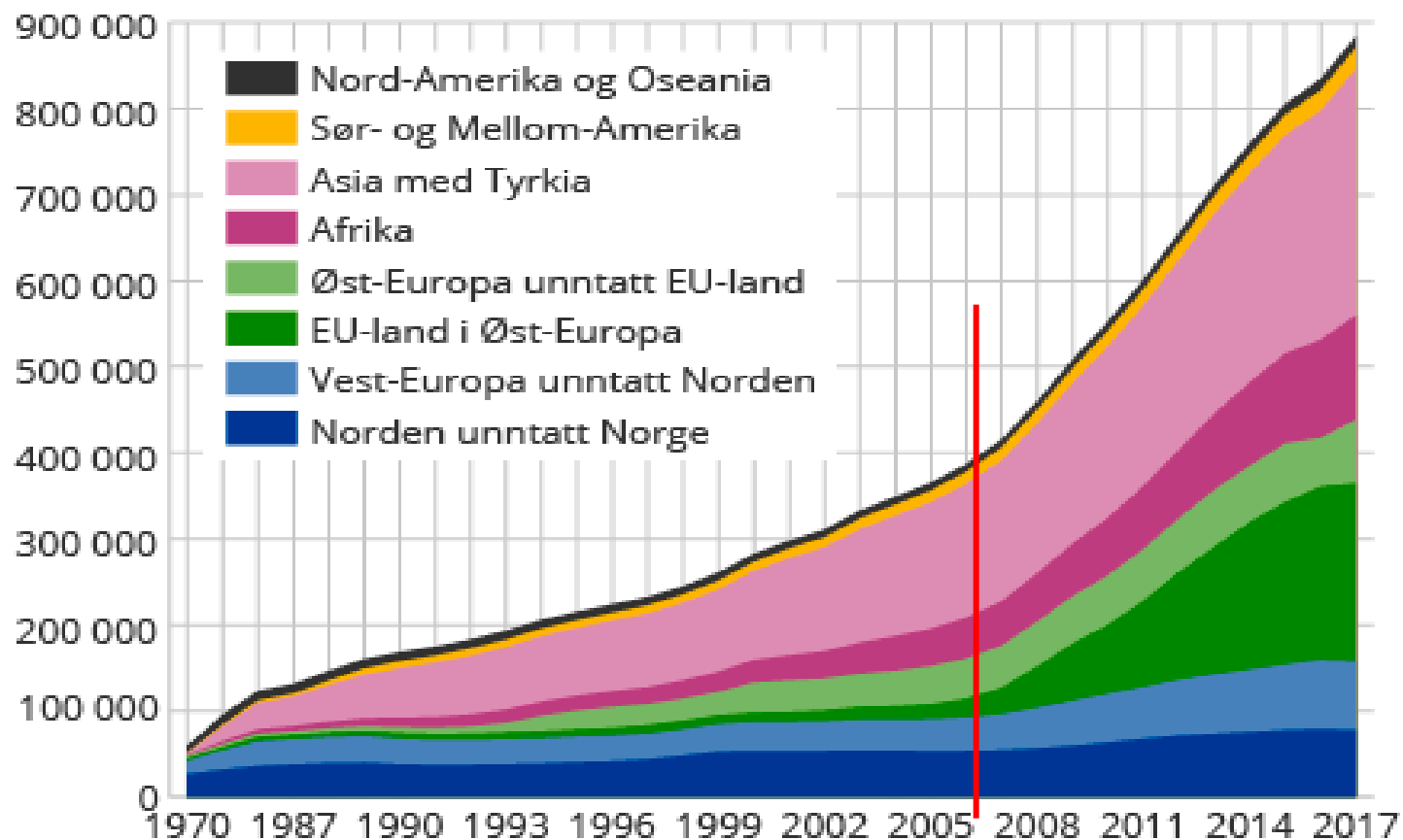
Konk i nasjonalt arbeidsmarked

Utenlandske gjestearbeidere

Forvitring av avtalenes konkurranseregulerende rolle og partenes maktgrunnlag?

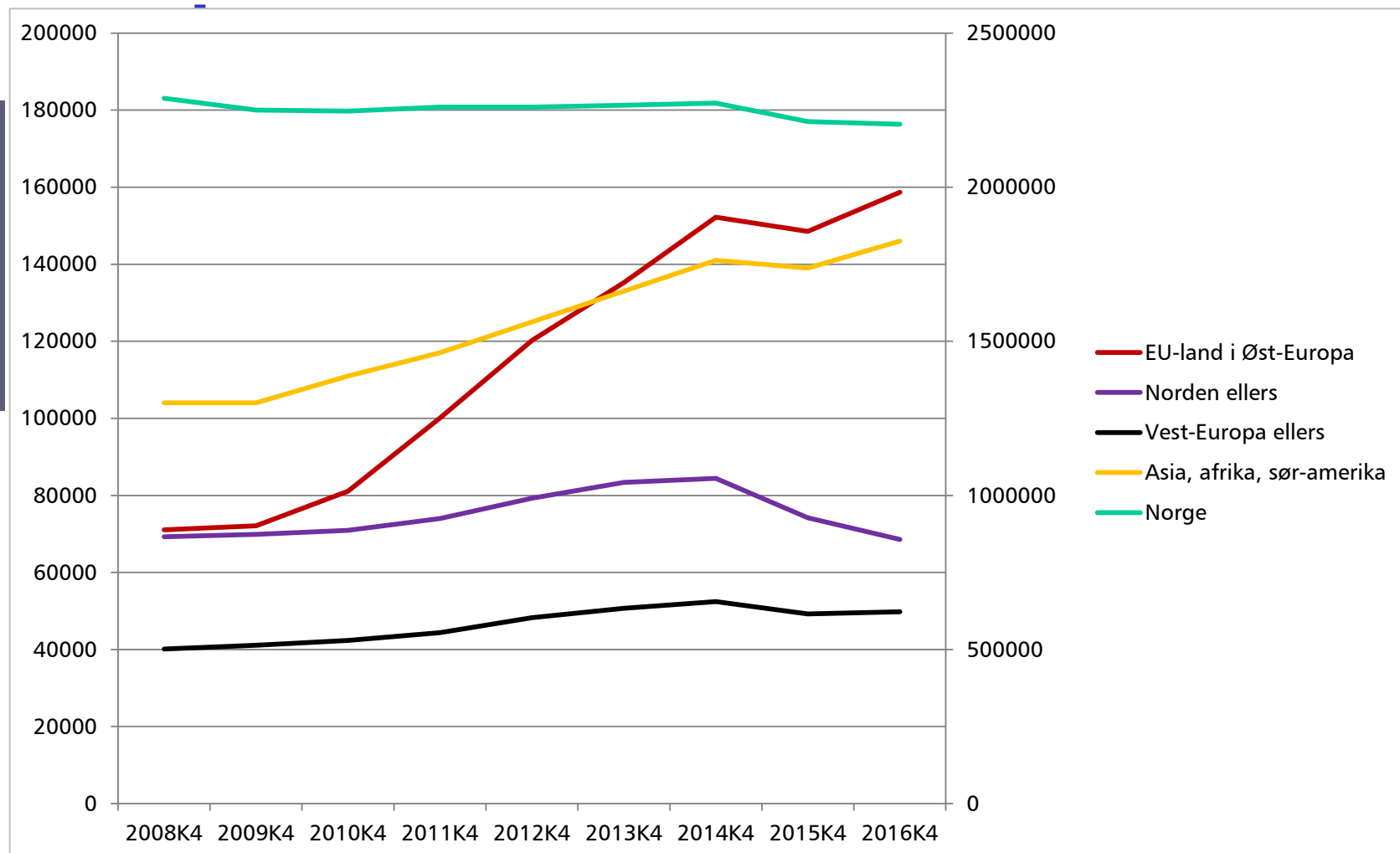
Hvordan gikk det i årene etterpå?

Figur 1. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn. Landgruppering fra 1. januar 2017

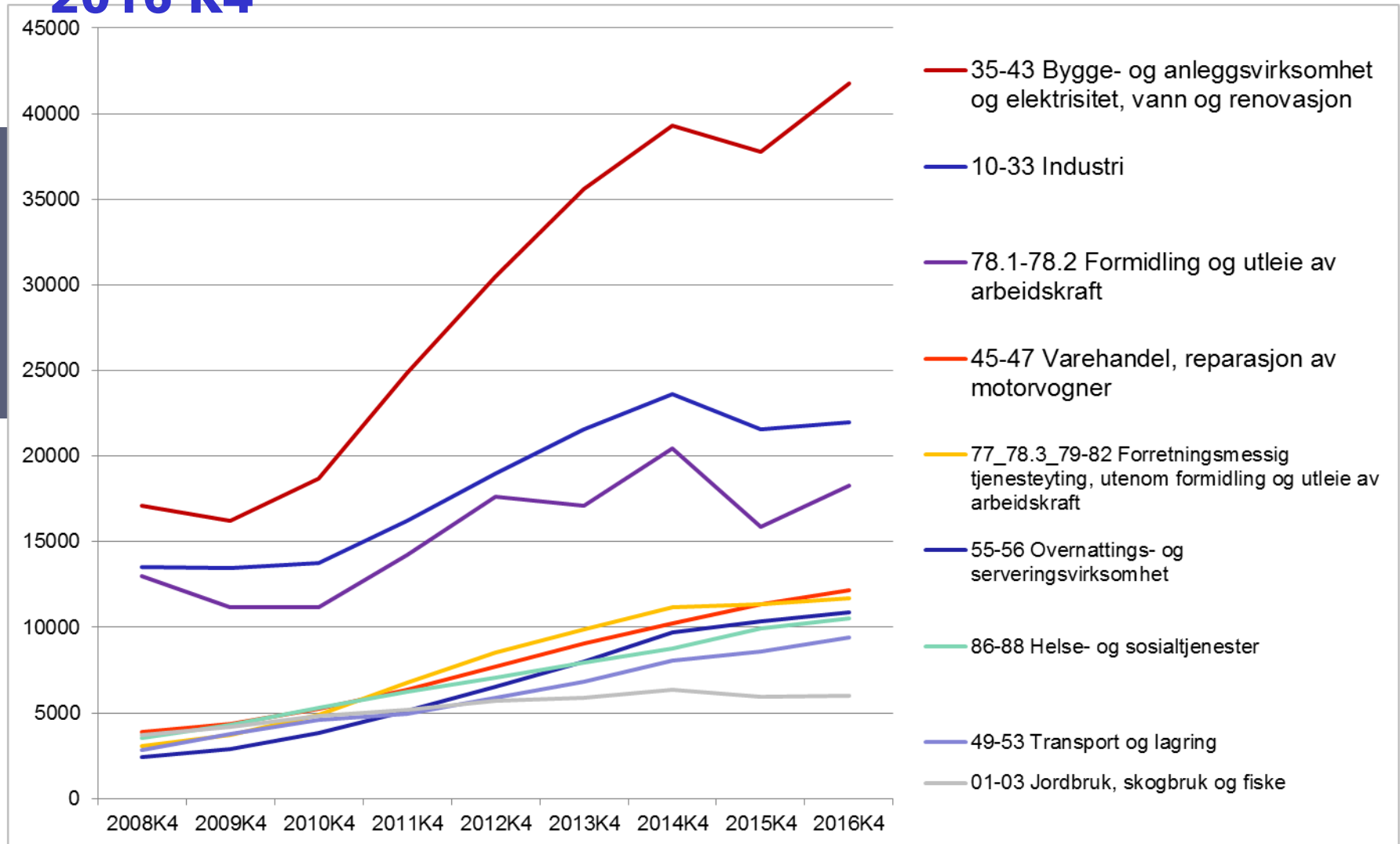


Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Syssetting i ulike landgrupper 2008-2016 – dobling blant EU-10, nedgang blant



Endring i sysselsatte fra EU-10 i ulike bransjer 2008-2016 K4

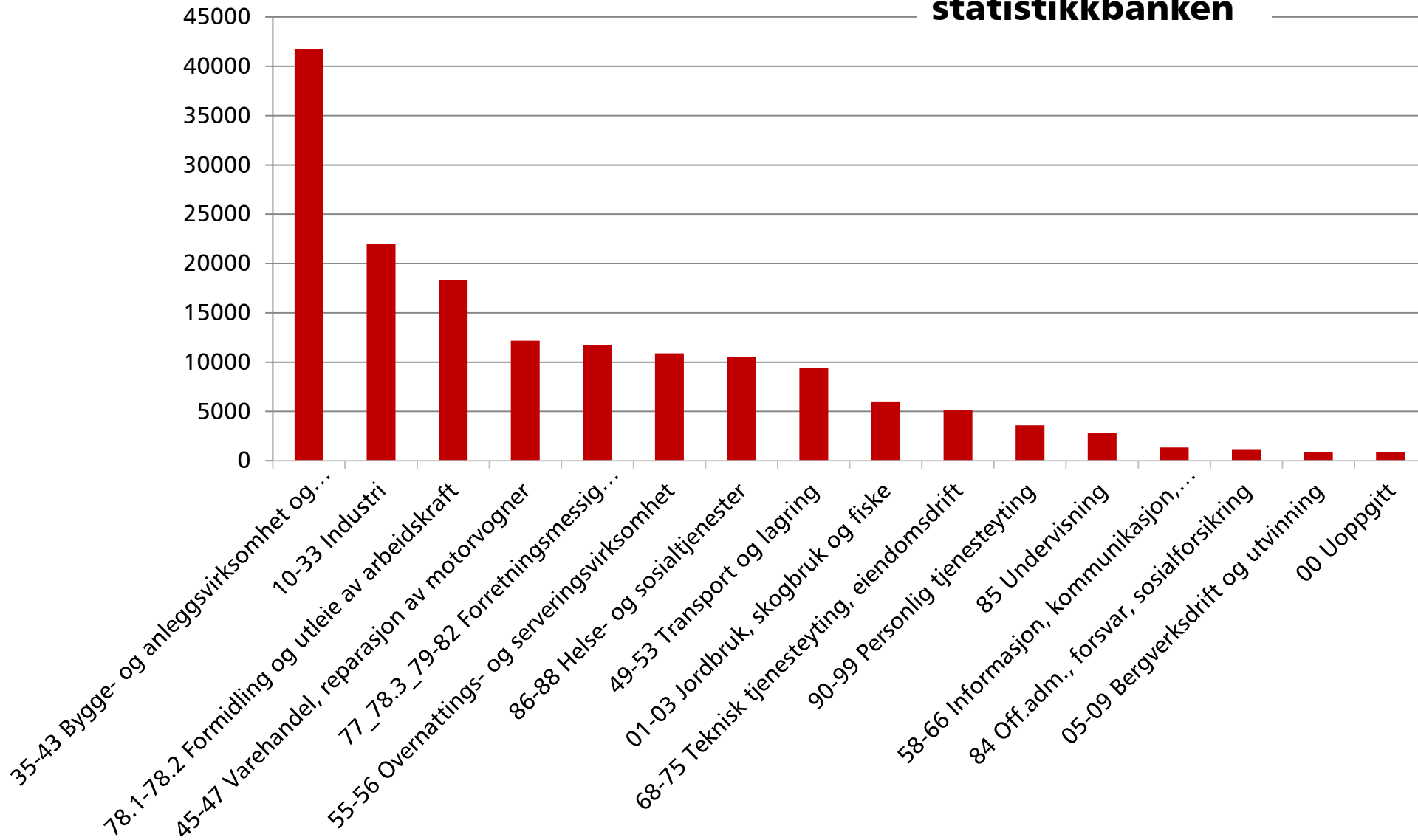


Kilde: SSB statistikkbanken

Sysselsatte fra EU-10 fordelt på næringer, 2016 K4

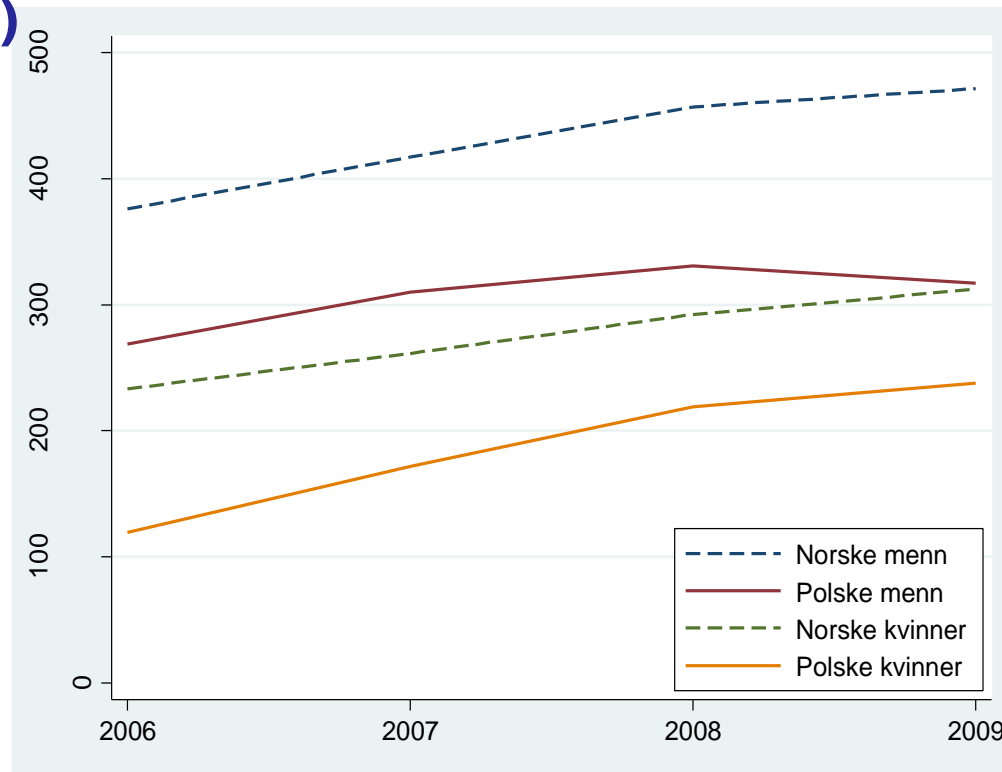
Totalt 159 000

Kilde: SSB
statistikkbanken



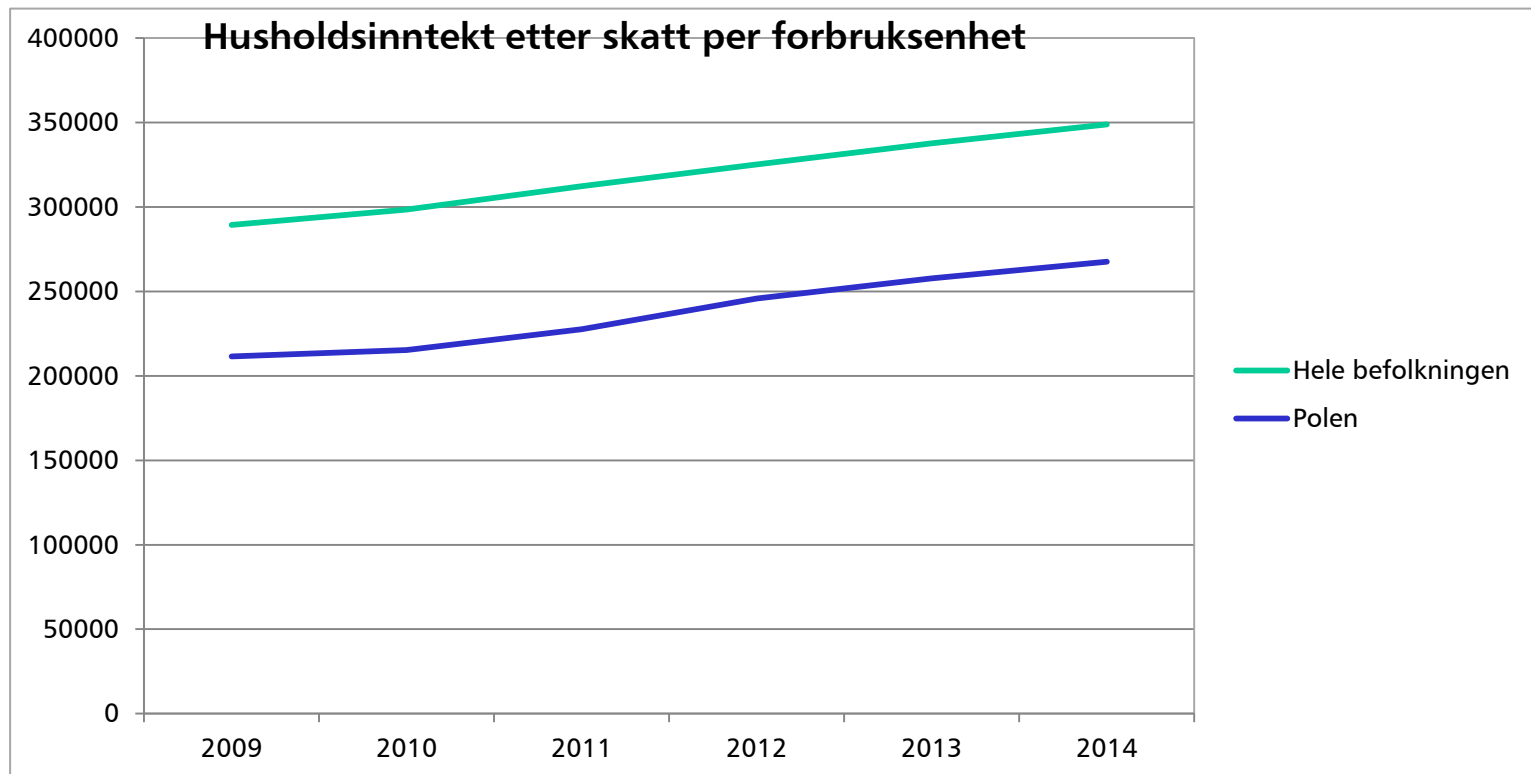
Sosial jumping?

Inntektsvekst – jevngamle nordmenn og polakker som kom i 2005
(bosatte)

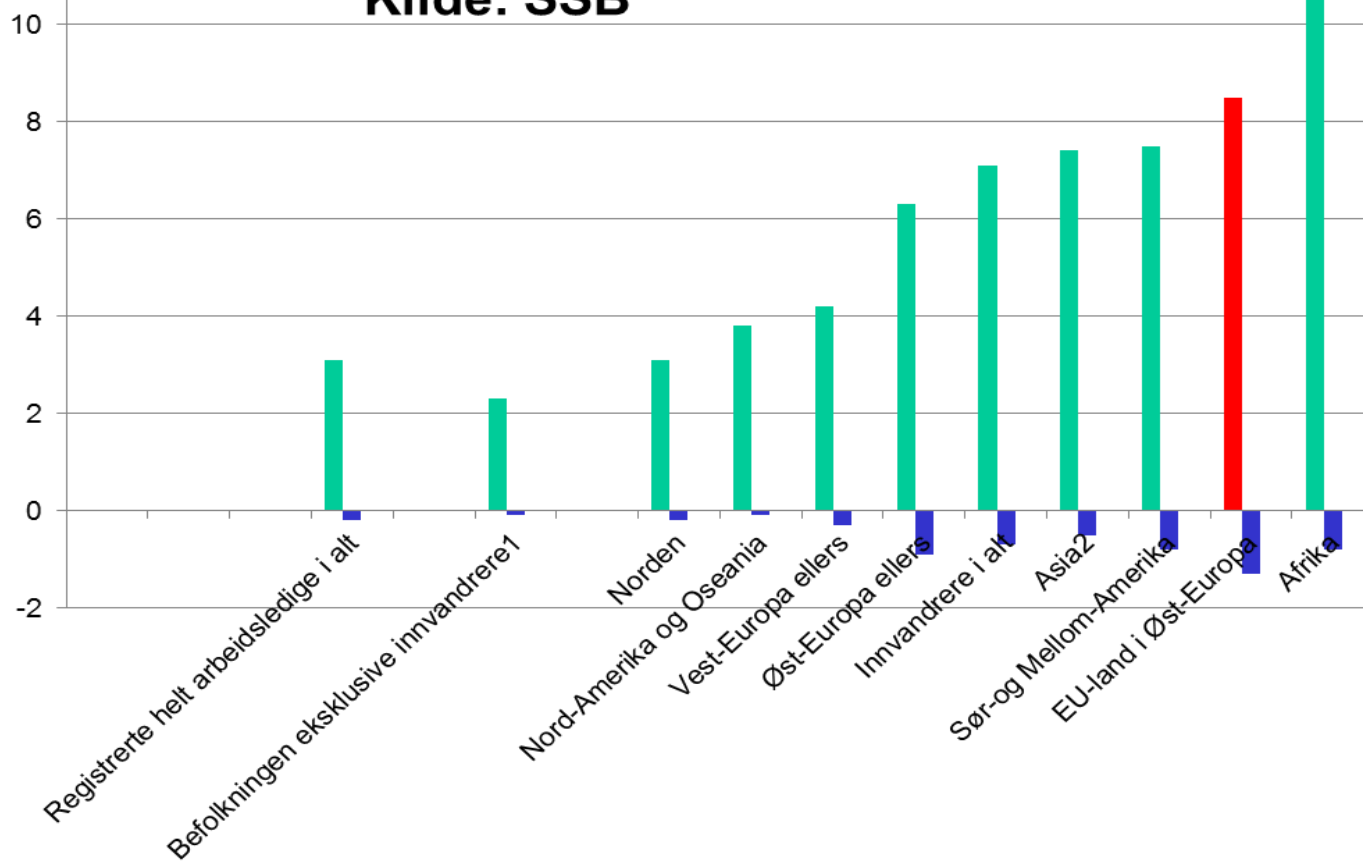


Kilde: Frisch – Bratsberg, Dølvik & Raaum (DN juli 2012)

EU-10 arbeidsinnvandrerne har lav husholdsinntekt – trass i høy yrkesdeltaking

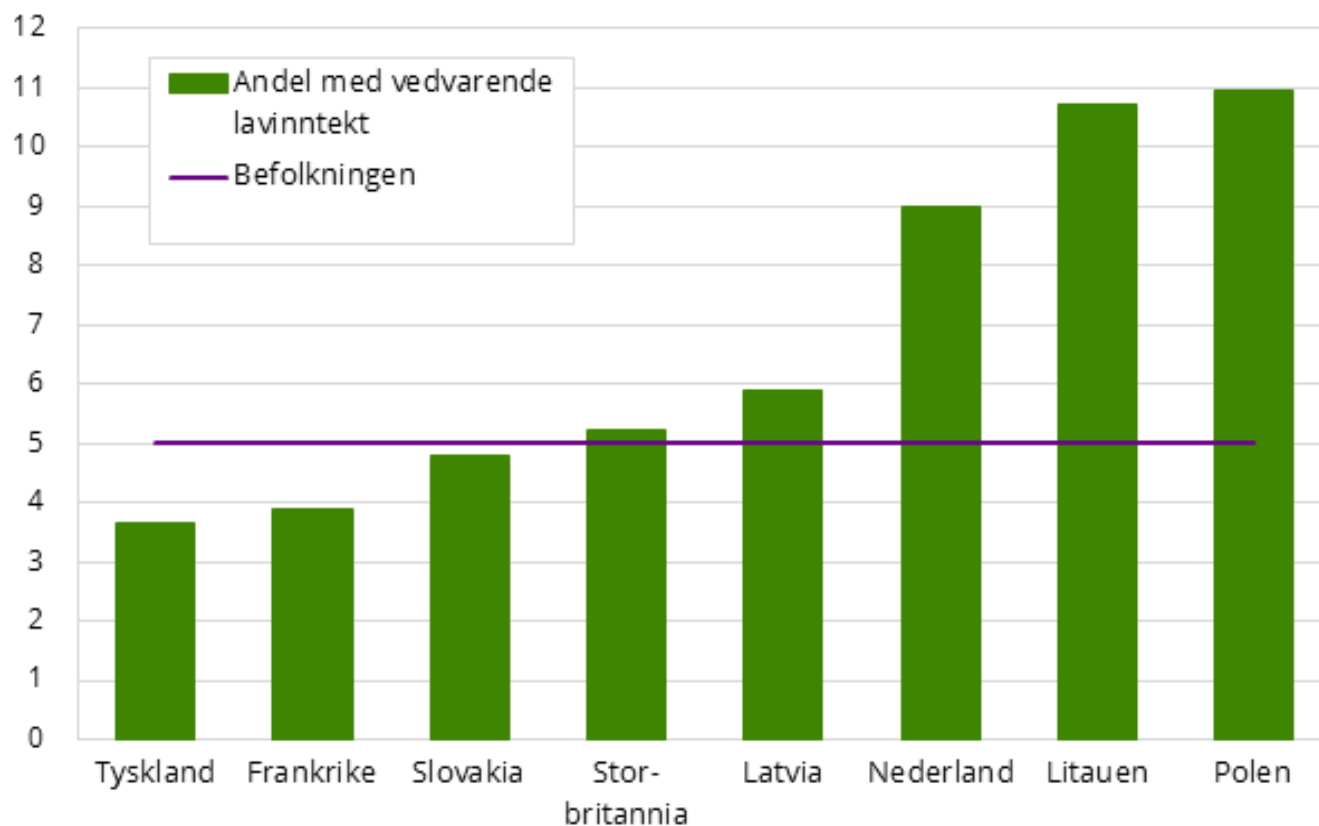


Registrert ledighet i ulike landgrupper 2017-1Q, Kilde: SSB



Andelen personer¹ med vedvarende lavinntekt². 2012

Prosent



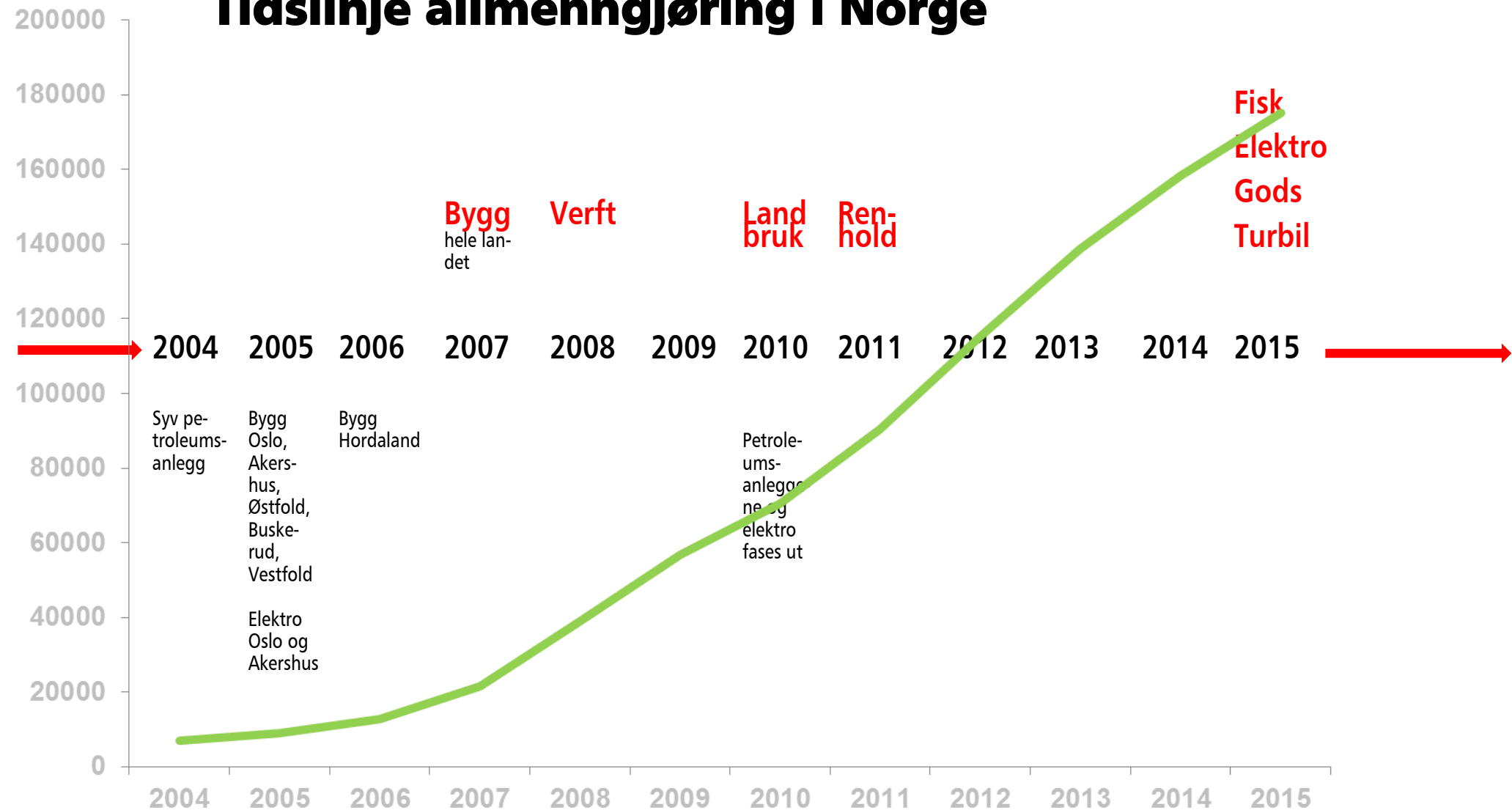
¹ Arbeidsinnvandrere som innvandret i årene 2004-2006, og som var bosatt alle år 2006-2012.

² Inntekt etter skatt per forbruksenhet under 60 prosent av medianen i siste året i fireårsperioden og i minst 2 av de 3 foregående årene.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Økende tiltak mot sosial dumping

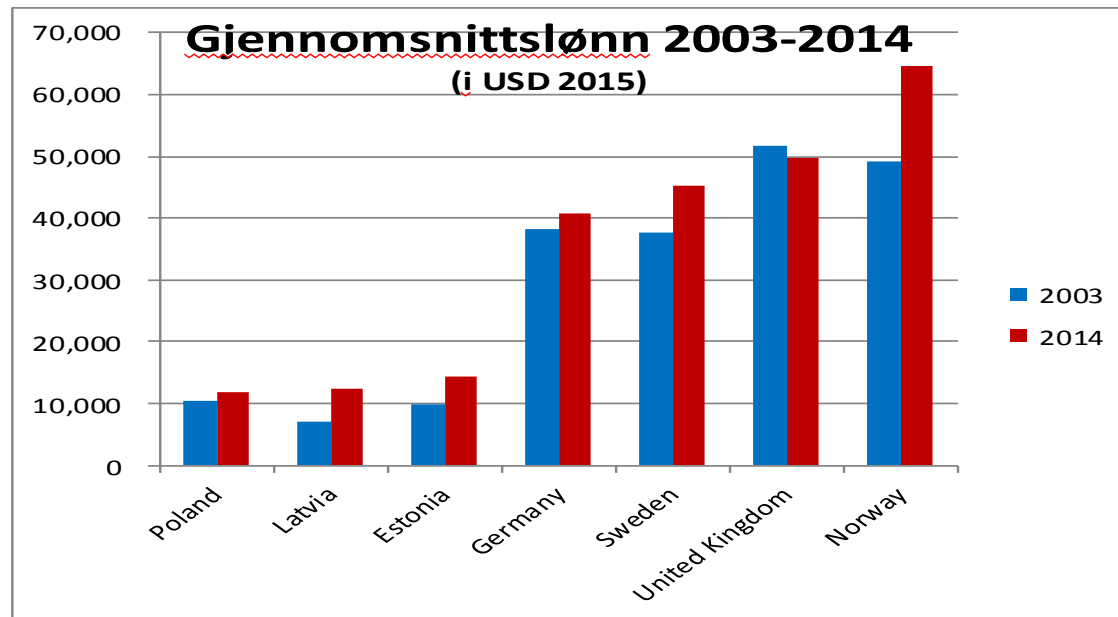
Tidslinje allmenngjøring i Norge



Aksen viser antall bosatte fra EU Øst i Norge 2004-2015

Kilde: Eldring, i Bjørnstad et al 2015

Motivene for arbeidsmigrasjon fortsatt sterke - lønnsnivået i Polen & Baltikum fortsatt 1/5-1/4 av nordisk nivå



- **Hvor store inn- og utstrømmene blir vil svinge med jobbmulighetene og etterspørselen i norsk økonomi**
- **Virkningene avhenger av om vi klarer å utnytte og videreutvikle migrantenes kompetanse og integrere dem i norsk arbeidsliv**